

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 9. aprila 2020 - Leto XXX, št. 15

Vüzemsko žalostno veselje

Takšnoga vüzma, kak se nam zdaj pripravla, so nej doživle ranč generacije naši starišov nej. Vejn samo tisti, steri so živeli že v časi druge svetovne bojne, se spominajo, ka so vüzemski svetki nej o veselji, pričakovanji odrešenja gučali, liki o tom, kak preživeti težke cajte. (V Sakalovci so starejši pripovedjali, ka so Rusi ranč na veliko soboto leta 1945 prišli v ves.)

Težke cajte živimo zdaj tō. Tak povedano, eške bole težke kak v bojnaj. Vej je pa té neprijatelj neviden. Od takšnoga sovražnika (ellenség), kak je té virus, se lidgé bole bojimo kak od sodakov.

Té sovražnik je leko vsepo vsedik tam, samo ga ne vidimo.

Pripravljanje na goristanenje Jezuš Kristuš se je z začetkom p o s t n o g a časa eške n o r m a l n o začnilo, tri kedne smo eške molili štacije ali križno paut, te

je pa prišla prepoved, ka ne smej dosta lidi biti na ednom küpi, zatok so te vsi obredi (szertartások) taostali ...

Na cvetno nedelo smo nej pripravljali pūšeu mačic z matencecom, ka bi ga nesli k meši, naj ga gospaud župnik posvečajo, na velki petek smo nej molili štacije v Sakalovcaj, ka bi se potistim zbrali pri svetlobnom križi, kama so v zadnji lejtaj prišli vörnčke že iz vsej porabski vasnic. Na vólko soboto ali vüzemsko nedelo rano smo nej nesli šunko, kolač, gren pa dajca posvečat v cerkev, na vüzemsko nedelo smo se nej lepou zavrjneno odpravili k sveti meši, ka bi vsi vküper doživeli najveško skrivnost, goristanenja Odrešenika.

Kak so prepovedi vse bole sigurne (stroge) gratale, smo se vse menje vidli. Vse menje smo leko doživeli našo vōro v skupnosti, ka je trno potrebno. Istina, ka smo svete meše gledali po televiziji. Če rejsan so se pūšpeki pa župniki trno potrūdili, zatok je meša prejk televizijskoga ekrana nej gna-ka, kak da si v cerkvi in si sam tō sooblikovalec meše. Nika ti fali, fali ti bistvo, fali ti, ka ne moreš po božo tejlo, ne moreš biti fizično vküper s tistimi lidami, stere poznaš pa največkrat sprejemaš ino rad maš. Vej so pa tvoji bratje in sestere v vōri.

Letošnja vüzem de zavolo koronavirusa takšna, kak so go doživeli prvi kristjani, steri so se nej smeli družiti, ka so je preganjali. Goristanenji Odrešenika so se veselili v svoji domovaj s člani svoji držin. Za vüzemske svetke naj grata »cerkev« vsakši naš dom, gde mo leko doživeli veselje velike noči. Če rejsan de v tom radüvanji precej žalosti tō.

Marijana Sukič

»Lepo te prosim, varuj jo, Evropo staro, čudežno«

Alpske doline, Berlin, Pariz, Rim, Benetke, Mostar, Praga - in seveda Budimpešta s Trgom herojev, Parlamentom, kipom svobode in enkratno donavsko panoramo ... Videospot nove pesmi »Evropa 2020« madžarskih pevcev Szilárda Nagya in Mise Ragányja nas najprej prav gotovo očara s

krasnimi zračnimi posnetki z raznih evropskih prizorišč. Kadri pa so znova in znova prepleteni s slikami o pomoči potrebnih oseb in ljudeh v zaščitnih maskah: osnovni namen tega glasbenega filmčka je namreč opozarjanje na nevarnost, v kateri se je v letošnjem predpomladanskem času znašla Stara celina. Izvajalca pa želita ob tem izpostaviti tudi pomen odgovornega ravnanja in medsebojnega sodelovanja.

Madžarska igralka sta v sedanjem kriznem obdobju posegla po glasbeni uspešnici z naslovom »Evropa«, ki jo je v davnem letu 1984 odpel Miklós Varga. Slednji je takoj podprl idejo svojih mlajših kolegov, tako je - s sodelovanjem besedilopiscev Szilárda Nagya in Tamása Toldija ter aranžerja Istvána Cseha - pred kratkim nastala priredba priljubljene pesmi s podnaslovom »Himna upanja«.

Na pobudo Državnega sekretariata za cerkvene in narodnostne zadeve pri Uradu predsednika Vlade je dala večina državnih narodnostnih samouprav na Madžarskem besedilo pesmi prevesti v lastne jezike, tako je skladba na največjem portalu za izmenjavo videovsebin že na voljo s podnapisi v bolgarščini, grščini, hrvaščini, nemščini, poljščini, romunščini, srbščini, slovaščini, ukrajinščini - in tudi v slovenskem jeziku (prevod je delo Dušana Mukiča).

Ob matičnih domovinah domačih narodnosti želijo avtorji pesem predstaviti tudi v drugih evropskih državah, zato so dali prevode podnapisi tudi portugalska inačica. Na straneh našega časopisa zdaj objavljamo slovensko besedilo pesmi, ki si jo je na sple-

mačih narodnosti želijo avtorji pesem predstaviti tudi v drugih evropskih državah, zato so dali prevode podnapisi

tudi portugalska inačica. Na straneh našega časopisa zdaj objavljamo slovensko besedilo pesmi, ki si jo je na sple-

Mlada igralka in pevec Misa Ragány in Szilárd Nagy - ob pandemiji koronavirusa sta posodobila veliko madžarsko uspešnico o Evropi

sov pripraviti še v angleščini, finščini, francoščini, nizozemščini, italijanščini, ruščini in španščini; načrtovana pa je

tu do sedaj ogledalo že skoraj dva milijona uporabnikov.

-dm-

Evropa 2020 - Himna upanja

Nedavno je še živel sen,
ki zdaj z nesrečo je tepen.
Kot toča, strah vse bolj divja,
Zavetja vsakomur ne da.

Če skupaj stopimo zdaj vsi,
Vsak zdravi pameti sledi,
Spet veter svež bo zapihljaj,
Boječim vsak bo roko dal.

Zato te prosim, ceni ga,
Tolaži le, trpečega.
Lepo te prosim, ljubi jo,
Odpi se pred prihodnostjo.

Pomagaj ji, ki dala je
Ti vero, moč in upanje.
Bodočnost pleča ti teži,
Zdaj brez Boga več ni poti.

Na njenem laškem škornju naj
Zasveti sonca spet sijaj,
Naj svet se lepši narodi,
Ko himna nade zazveni.

Zato te prosim, reši jo,
Evropo staro, sklonjeno,
Lepo te prosim, varuj jo,
Evropo staro, čudežno.

(<https://www.youtube.com/watch?v=MOYZTOqtHbY>)

Bojan Peček - novinar na slovenski nacionalni televiziji

»Malo mo se vsivküper mogli dojaviti«

Bojana Pečka, novinara v soboškon dopisništvu RTV-ja (slovenske nacionalne televizije), smo v naši novinaj pred-

den prva smo meli prvoga okuženoga v Sloveniji, samo niške je te ške nej gučo, ka ne smejm na paut. V Turčiji

dosta o koronavirusi poročali. V njihovom rosagi so te ške samo enoga okuženoga meli. Pogučavo sam se tudi s kölnari in drugimi, steri so v hoteli delali, pa so se tudi oni že malo bole naraj smedjali. «

- Ste te leko šli domau, tak kak je bilo planerano? »Smo. Kakšen den prva kak bi mogli titi domau, smo malo v straji bili, ka mogauče fliigar več nede mogo leteti. Meli smo eno veliko srečo, ka je naš fliigar 13. mar-

preselila na té srednji stolec, je mela celo paut masko na glavi, mene pa je sploj nej vüpala poglednoti, Te, gda sam zavolo süjoga lufta v fliigari malo pokrecko, se je čista k moškomi ob okni po-

san je sreča, ka sam doma na vesnici, tak ka sam se leko s psom šeto po gauški, drevdje sam rezo, regrat brau in tak ta dale. Kelko se je dalo, sam biu zvüna, vej pa je tau bole zdravo, kak

Pajdaši (Bojan prvi z leve) so šli na dopust v Turčijo

Dosta cajta so med dopustom preživeli na teniškom igrišči

stavili pred dobrim letom dni. Kak smo že te napisali, on dosta v Porabje, pa tudi v Budimpešto, odi, vej pa večkrat poroča o tom, ka se godi na Vogrskom. Zdaj, gda je zavolo koronavirusa vse na glavau postavleno, sva se pogučavala o tom, kak njemi je gratalo ške pravi cajt vujti iz Turčije, gé je biu s pajdaši na dopusti. - Bojan, gda sva se preminaučo paut za Porabje pogučavala, sva nej brodila, ka va se ob drugi priliki bodjala eden drugoga.

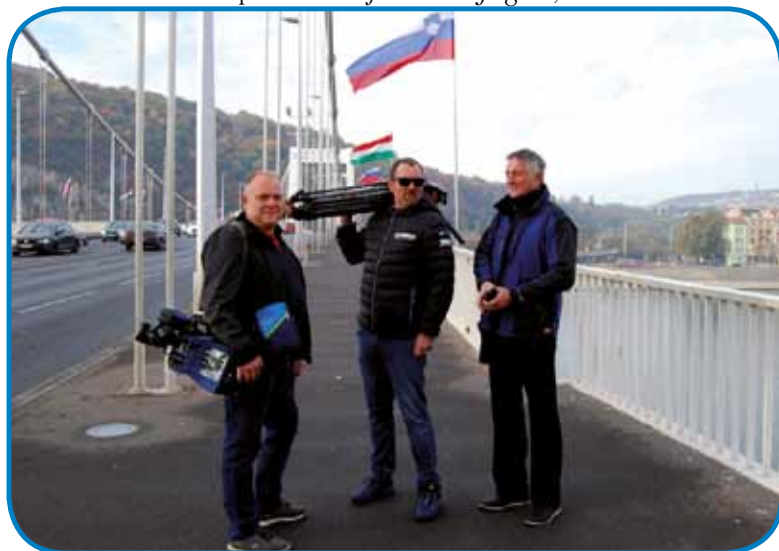
»Nej, te sva gvüšno nej tak brodila. Zdaj pa moreva sedeti bar dva metra vkraj eden od drugoga in se skor sploj gledati ne smiva.«

- Ti si biu eden od tistih, steri so se v začetki marciuša ške napautili na dopust na tihinsko. Te se je o koronavirusi v Sloveniji ške nej dosta gučalo, znali pa smo, ka je neka lüstva v sausednoj Italiji že zbetežalo. Kama si šau?

»Mi, gé nas šest pajdašov, v začetki leta furt radi demo v Turčijo, na mordje, ka te tam leko tudi tenis zvüna špilamo. 5. marciuša, gda smo šli na paut, je rejsan že guč biu o tom, ka je koronavirus prišo tudi v Evropo. En

je te sploj ške vse normalno bilou in tak smo te odleteli s fliigarom iz Beča.«

- Kak ste se meli na dopusti?

Bojan Peček (v družbi s sodelavcoma Jožetom Grguričom in Damirom Gabrom) večkrat službeno de tudi v Budimpešto

»Lepau je bilou. Fajn smo se meli, sploj prve dni. Dobro gesti pa piti je bilou, pauleg toga smo leko tenis dosta špilali. Iz dneva v den smo po interneti in televiziji leko vidli in čüli, ka je v Evropi furt več betežnih, pa smo te že malo bole s strajom brodili, kak mo leko nazaj domau prišli.«

- Ka so törški lidge kaj pravli. Jih je bilou kaj straj?

»Gledo sam malo njihove televizije in sam vido, ka so

ciuša ške normalno poletu, že drugi den po tistom pa je törški predsednik Erdogan dojavu v fliigare, steri le-

tijo v té, naš tau Evrope. Tak je biu naš eden zadnjih, steri je ške normalno, po plani leto.«

- Kak pa je bilou na samom fliigari?

»Ge sam meu takšo karto, ka bi mogo sedeti ob okni. Bila sta dva Avstrijca, steriva sta si tak sela, ka sta srednji od trej staucov püstila za mene. Ge sam njima pravo, ka mo pri okni ali pa na zvünešnjom stauci sedo, nej na sredi. Ženska, stera se je

tegnola. Vidlo se je, ka jo je bilou straj.«

- Ste se kaj stavljali na pauti od Beča do dauma?

»Glijpouleg Porabja, blüzi Heiligenkreuza smo se malo stavili. Tam sam tudi svojoga padara pauzvo, pa šefe v moji službi, ka jih pitam, ka naj zdaj napravim, sploj zavolo toga, ka je te v Avstriji zavolo koronavirusa že dosta lüstva betežnoga bilau. In te so mi iz Ljubljane poslali glas, ka aj naj rajši ostanem dva keden doma v karanteni.«

- In kak je bilou biti dva keden doma? Brodim, ka malo ležej, vej pa živješ na Goričkom, na Süjom vreji, tak ka si leko šau tudi zvüna.

»Gda si doma, recimo, ka maš par dni fraj in si na dopusti, ti je fajn gé. Gda si pod prisilo doma, pa je nej več tau tak fajn. Prvi keden, dokejš je lejpo vreme bilou, je nej bilo tak lagvo, drugi keden pa se je malo vleko. Rej-

pa sedeti znautra v rami.«

- Te, gda si doma biu, si leko brodo tudi o tom, zakoj je svet zaodila ta velka nevola. Ka praviš? »Eden padar je tak pravo, ka so naša tela evolucijsko za starost 40 lejt napravlena. Medicina je napravila svoje in lüstvo je furt starejše gé. Mi, ka smo okauli 60 lejt stari, brodim, ka smo ške mladi gé. Narava lekar ne misli tak in nas kaštiga. Preveč si je človek vse k sebi djemau. Malo mo se vsivküper mogli dojaviti. Nej je fajn, ka morejo lidge zdaj merati, pa ka mo zavolo toga betega vsi prizadeti. Po drugom kraji brodim, ka mo se te, gda de tej nevol konec, malo dojaviti. Tak kak je ške tü in tam v Porabji, ge mam čütenje, ka je prauti tomi, kak je indri, gnesden ške žitek malo dojavleni. Po drugi strani se bogim, ka zavolo velikih kapitalistov, steri do pejnzeze gibili, ne bi pa do kakšnih bojn prišlo. Tau bi ške te velka nevola bila. Toga se ges najbole bogim.«

Silva Eöry

Kejpi: Silva Eöry in osebni arhiv Bojana Pečka

PREKMURJE

Koronavirus

Zavolo koronavirusa so v Sloveniji prva največ nevol meli v Ljubljani in v varašaj pa vesnicaj okauli nje, pouleg toga pa ške v Metliki in Šmarji pri Jelšaj, gé je ške ta baja, ka je té nevaren viruš prišo ta, gé na skrbi starce majo, se pravi v domaue za starejše. Po tistom, ka smo se na levom in desnem tali reke Müre neka cajta dobro držali in se je samo tü in tam v kakši od naših občin najšo okuženi (fertőzött) človek, se je v začetki preminaučoga kedna vse tau vöminilo. Od tistoga cajta mamu okuženih pa tüdi betežnih zavolo nauvoga koronavirusa iz dneva v den več. V Domu starejših občanov (DSO) Ljutomer je prvi zbetažau njihov stanovalec, steri je biu fejest aktiven in se je dosta gibo po samom daumi, pa tüdi zvün njega, in tau čiglij so ta prednji v daumi prepovedali starcom, ka bi ojldi vö. Tak naj bi jim bilou zapovedano, ka leko dejo samo na dvaur ali pa v mali park, steri je pouleg zidine dauma. Ali zdaj tak vövidi, ka so se eni na žalost toga nej držali. Gda je zvedla, ka se je zgaudilo je lotmerška županja Olga Karba včasi zapovedala, ka lüstvo ne smej titi v oba javniva parka, vse tiste, steri so bili v stiki z varovanci DSO pa je pozvala, ka aj se samoizolerajo, se pravi, zaprejo med štiri stene svojoga stanovanja ali rama.

Malo več okuženih na enom mestu je pri nas po nauvom tüdi v Dugi vesi pouleg Lendave. Tü so v eno krčmo za 14 dni dozaprli 27 domanjih (25 jih je iz lendavske, eden iz velkopolanske in eden iz lotmerške občine) lidi, stere so s posebnim busom pripelali s Tirolske. Njihovo paut iz Avstrije je organizeralo slovensko veleposlaništvo v Beči.

Silva Eöry

Ves Otkovci leži pred vasnicov Števanovci, k sterij se vcuj drži od 1937. leta mau. Depa domanjo lüstvo se li drži za Otkauvčane, ka se razmejtü. Ta lejpa pokrajina je raztalana na več talov. Če pridemo iz Števanovec, s pravi kraj je Börgölin, z levi kraj pa najprvim brejg Rigo, potistim pa Fordjanin brejg, spodkar pri pošitji je pa Dau. Margita Hegyvári, po deklíško Pinter, po domanjom pa Prolina, se je narodila na Rigo

brgej, njeni rojstni raum je zdaj prazen, ka jo je mati na žalost, lani tü na vekoma töj njala. Zdj živé v dolini Dau, pri pošitji s svojim možaum Pištivom pa sinaum Davidom. Rada bi bėjla, če bi njena držina tü bola poznana bėjla, zatau sem go prosila, aj malo nazaj zavrti svojo življenjsko paut. »Težko je bilau v mlaječi lejtaj, mi smo srmactje biléj, ka je mati nej delala, samo oča. Smo trdjé mlajši biléj pa so raum zéj dali. V šaulo smo pejški odli, smo tröj dni gratali, dočas smo domau prišli. Graube zimé so bilé, se fejs čujskalo dola po brgaj. Sledkar, gda smo že malo vekši biléj, te že baugše bilau, ka bėjo avtobus. Gda sem dja v šaulo prišla, sem nika nej vej dla vogrstji, samo sem mojo menje vej dla, gda sem se narodéjla pa menje moje materé. Vse sem se v šauli navčila, ka moja mati trno tü nej vej dla vogrski, ka so oni furt slovenstji gončali. Drüdji mlajši so bola vedli, ka so meli starejšoga brata ali sestro pa so se od tisti že nika navčili, dja sem pa najprvo dejte bėjla v držini. Moj brat pa sestra sta že tü vedla vogrstji, ka sta se od mene nav-

čila. Vardjam, Olga Pusztai je včéjla spaudnji razred, je trno sigurna (stroga) bėjla,

zgotovila, se pa tak odlaučila, ka se nede včila tadale, litji de delat üšla. »Prajli so mi, ka

bilau odti v zimi po brdjej. Gnes že nejgajo tašne zimé, depa zdaj smo pa že starejši gratali, zatok bi bilau težko. Zdj že nej najbaugše töj pri pošitji, ka trno dosta avtonov vozi, prvim eden-dva če sta pelala na den.«

Mlada držina je svojo želenje za par lejt spunila, gda je telko pejnaz vküp prišparala, ka je pri pošitji funtoš leko tjöjpila pa začnila nauvi raum zidati. »Težko je bilau, v pausado sva vzela gora pejnaze. Tisto fejs dobro bilau, ka sam od poste dobéjla stau djezero forintov, s tejm smo začnili zidati. Delavce nam nej trbelo plačívati, dosta pomauči smo meli, ka je v vesi dosta mladi bilau pa nam vsakši préjšo pomagat. Zdj bi že tau nej mogli, ka nejga lüstva.«

Mlajši so rasli, čer je v prvi klas üšla, sin pa dvejt leta star

Držina Hegyvári, (z leje strani) sin David, mati Margita, čer Bernadett pa oče Pišta doma v Otkauvci

čre smo kaj nej vedli, té nam taum trbelo ostati v šauli pa se navčiti. Tak smo bili vtjüper, ka prvi pa tretji, drüdji pa štirti klas, kombinirano«. Tau je z ene strani dobro bilau, z drüdje pa nej, ka so se več mogli saméj včiti doma tü. »Ja, trbelo bi se, depa trno cajta tü nej bilau doma, oča je delo v kosnoj fabriki, dja sem pa mogla pomagati okapati pa vselfale. Istino, krave smo nej meli, depa svínjé pa kokaušija, bilau je vse trbelo tjöjpiti. Moja mati je té üšla najprvim delat, gda sem dja v sedmi klas odla, dočas je bėjla z nami doma. Ona je tü v kosno fabriko üšla, gda so oni popodneva delali, sem dja sama bėjla z bratom pa sestrau, té je vse na meni bilau.«

Mlajši zvekšoga majo svoje mišlenje, ka bi radi delali, gda gora zrastejo. Margita si na tejm nej zmišlavalala, odabrala si je gimnazijo v Varaši. Gda je

ali v cinglence ali na pošto leko dem delat, tak sam prišla delat na pošto, v telefonski center v Varaši.«

Tistoga ipa eške dosta mladi

Margita kak mlada penzionistka (s pravi kraj prva) na božičnoj gastronomskoj delavnici Dröjštva porabski slovenski penzionistov vküper s penzionistkami pa mlajši domanje šaula 2019. leta

deklin pa pojbov bilau, steri so najraj po balaj odli, eške v sausadne vasnice se njim nej vnaužalo odti. »Ja, dja sam tü rada odla v krčmau po balaj, depa nej dugo, ka sem dvajsti lejt stara bėjla, gda sem se oženila. Doma pri mamaj smo lalnivali (stanovali) sedem lejt. Taum sta se narodéjla čer Betti pa sin Dávid. Radi bi prišli es dola k pošitji laknivat, ranč zatok, ka je težko

minau, gda se je mlada držina dola skvatejrala v svoj nauvi raum pri pošitji. V tau časi so na srečo ranč iskali poštašico na domanjo pošto, etak je Margita v domanjoj vesi dobéjla slöjžbo. »Tau mi je dobro bilau, ka sem skrak bėjla, mlajši so z menov vred odli v vrtec pa šaulo, smo vtjüper prišli domau tü. Njim tü dobro bilau, mena tü, ka sem vej dla, gdé so pa so nika nej biléj saméj. Brž

leko vsi vtjüper«

je tašlau, so tak nagnauk zrasli mlajši.«

Margita je petdvajsti lejt dela na pošti, gda se je vcejlak za ovakšo delo podala. V Varaši v špitalaj za psihične betežnike je betežnike opravljala. »Najprvim mi težko bilau, depa gda sem se že vcuj vzela pa šaulo za medicinjnske sestre zgotovila ob deli, sam raj

Margita s svojo drago vnukicov Kloe doma v Otkauvci

mejla tau delo kak na pošti, ka sam taum sama béjla. Rada sem delala vtjüper z drügimi delavci, betežniki so tü dobri bilej, če se je pokazo kakšen problem, smo ga rejšili. Petnajset lejt sem delala taum, od tistec sem üšla v penzijo že pomalek tri lejta.«

Či Betti je béjla receptorka v Slovenskom daumi, gda se je njena življenjska paut daleč na tajinsko obrnaua. »Betti je odišla v Anglijo, taum se je oženila, za deset lejt se razpéjtala (ločila). Znauvič se je oženila pet lejt nazaj, ma eno dekličino Cloe, zdaj je béjla štiri lejta stara, sploy je lejpa. Dobro živejo, véjdi se ji tam, samo, ka včasik ji faléj rojstni daum. Depa večkrat goncéjmo po skypi, se véjdimo, tau trno dobro, ka etak leko goncéjmo. Gda je tavö v Anglijo üšla, te eške tauga nej bilau. Vsakši tje-den sem péjsala pisma, ona

nazaj. Na leto gnauk ali dvakart pridejo, kak njim vö pride. Zdaj samo agustuša préjdejo na dva tjedna, ka so v decembri doma biléj na en tjeden. Samo so daleč, tau je baja.«

Velka radost pa veseldje je, gda se leko srečajo, depa vsikši slobaud na dugši čas mora fejs težki biti. Kak dobro, ka mata sina, steri je zdaj tü z njima doma. »Ja, Dávid je zdaj béjo štirtresti lejt star, v Varaši v eni fabriki dela. Dobro, ka je z nama doma.« Obadva z možaum sta v penziji, mauž kak invalid že deset lejt. On se težko djéjba, križ ga tü boli. »Tak brodim, ka je tau zatok prišlo njama, ka je traktorist béjo, pa so tisti stari traktori fejs trausili, tejlo je dosta moglo

trpati. Tašo bole leko delo ta opravi, dje ka kaj stjöjja tü, najraj grajovi gulyaš. Ja, dja sem pa tak, v rama, furt djé delo, tjöjati, pečti vse vred meti. Gda dober cajt pride, v gauštjo trbej titi, na njivo pa dosta vse obrediti kaulek rama. Delo furt djé, samo aj zdravdje bau.«

Njena sestra Ildiko je zgotovila na Univerzi v Ljubljani, s svojo držinov žive v Novom mestu, brat Djauži pa v varaši Dunakeszi. Njij tü trno rada ma, za njau je najvejšo veseldje, kak pravi »gda smo vsi leko vtjüper kak lani na božične svetke. Doma smo biléj vsi, čer, sestra, brat s svojimi držinami, raum se je napuno z radostjov, veseldjom, dosta smo se smejali pa pogučavali. Tau je trno dobro.«

Klara Fodor

Kejpi: arhiv držine Hegyvári pa Agica Holec

Kaj počnejo srednješolci in študentje?

Zaradi uvedbe digitalnega pouka in omejitve gibanja so se znašli v novi situaciji tudi dijaki in študentje. Nekateri smo vprašali, kaj počnejo v »prostem času«.

Noémi Illés iz Sakalovcev je dijakinja monoštrske gimnazije Mihály Vörösmartyja. Kot je rekla, zdaj ima več časa za kuhi-

Noémi Illés s malo sestrično Panno

njo, saj zelo rada peče peciva. Ob tem se pripravlja tudi na poletni jezikovni tečaj. »Zelo pogrešam vaje v sakalovski slovenski folklorni skupini, je rekla zmeraj nasmejana mladenka. Sedaj imam več časa za učenje slovenskega jezika. Res upam, da se bova lahko poletni sestro udeležili poletne jezikovne šole v Ljubljani. Tega programa do zdaj še niso odpovedali.«

Rada gleda filme v nemškem, angleškem in slovenskem jeziku, da bi si obogatila besedni zaklad v teh jezikih.

Bojan Dončec je doma v Slovenski vesi, najbolj ga pomirja delo na vrtu. »Zdaj je čas setve stročnic (grah, fižol) in tudi začimbne

Bojan Dončec rad dela na domačem vrtu

»Zdaj je čas setve stročnic (grah, fižol) in tudi začimbne rastline se morajo pomladiti,« je povedal fant, ki se je po zaključku digitalnih učnih ur gimnazije v Monoštru z veseljem odpravil na domači vrt.

Benjamin Domján živi na Dolnjem Seniku, obiskuje prvi letnik Univerze Istvána Széchenyija v Györu. V prostem času skrbi za svojo kondicijo z utežmi, ob tem se veliko sprehaja in teče na obrežju reke Rabe.

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Začne se delo

Kak vsigdar bola toplo sonce sije, tak je vsigdar več dela vanej. Istina, sprtolejšnjo delo se je že februara začnilo, gda se je drejvge pa grauzdje obrezavalo. Depa zdaj, kak začne vse zeleno gratüvati, tak nagnauk bi vse trbelo naprajti, zato ka ovak dolzaostane-mo, trava gorzraste, drejvge vöpožene. Ranč tak na njivaj pa v ogradcaj se že tö začne sezona, saditi trbej šalato, lük pa vsefele eden za drügim. Tisto, ka je zdaj nej vküp- pa tapograblano, tisto že sledkar vse pod travov ostane. Zato je zdaj taša sila, aj se drejvge vse obrejžejo, ogradci pa njive spucajo.

Kak pavri tak občine se tö morajo brigati, nej ka bi tazaostali z delom. V Železni županiji po vekši varašaj občine za tau delo majo firmo, stera parke vredi ma. Za te firme, stera vse te parke prejkmajo, se delo že ranč tak februara začnilo, gda so vse okrasne drejvge pa grmauvge obrezali. Zdaj, ka je že bola toplo, že travo kosijo, pa kak mrazi odidejo, do rauže sadili. Dela majo zavole, zato ka občine so od leta do leta več zeleni parkov naredli, zato ka tau je vlada v prejšnji lejtaj fejst podpirala. Pa ovak tö, baukše pa lepše je, če med betonom najdeš malo zelene trave pa drejv, gde si leko malo dolasedeš pa se skriješ, gda fejst sonce peče.

Karči Holec

LRH

OD SLOVENIJE...

Za ukrepe tri milijarde evrov

Za izvajanje ukrepov pri zajezitvi, obvladovanju in preprečevanju širjenja epidemije bo država iz svojega proračuna namenila tri milijarde evrov. Prvi paket ukrepov izboljšuje socialni položaj ljudi. Samozaposleni, ki se bodo v posebni elektronski aplikaciji izrekli za prizadete zaradi krize, bodo za mesec marec prejeli 350 evrov, če bodo dokazali upad dohodka v primerjavi z mesecem februarjem 2020 za vsaj 25 %, za april in maj 2020 bodo prejeli po 700 evrov, če bodo dokazali upad dohodka v primerjavi z mesecem februarjem 2020 za vsaj 50 %. Hkrati bo država krila tudi vse pripadajoče prispevke za socialno varnost. Pomoč je namenjena tudi vsem rednim študentom s prebivališčem v Republiki Sloveniji, in sicer v višini enkratnega kriznega dodatka v višini 150 evrov, ki se izplača do 30. aprila 2020. Upokojenci imajo pravico do izplačila enkratnega solidarnostnega dodatka, z namenom, da se zagotovi višja socialna varnost najšibkejših upokojencev, katerih pokojnine so nižje od 700 evrov. Uvaja se tudi dodatek za nevarnost in posebne obremenitve v času epidemije COVID-19. Do zneska v višini 200 evrov bodo lahko upravičeni zaposleni v zasebnem sektorju, ki imajo osnovno bruto plačo nižjo od trikratnika slovenske bruto minimalne plače in so zaradi opravljanja svojega dela v času epidemije nadpovprečno izpostavljeni tveganju za svoje zdravje oziroma so prekomerno obremenjeni zaradi obvladovanja epidemije. Za čas trajanja epidemije zakon predvideva 30-odstotno znižanje osnovne plače funkcionarjem, med drugim tudi predsedniku republike, predsedniku vlade in vsem ministrom ter državnim sekretarjem. Ukrepi iz tega dela zakona ter iz aktov, sprejetih na njegovi podlagi, se uporabljajo do 31. maja 2020.

2. april 2020

MEJE MOJEGA JEZIKA SO MEJE MOJEGA SVETA ali kako je svet postal pre(majhen); A VILÁG KICSI, IL MONDO È TROPPO PICCOLO

V branje pošiljam razmišljanje osmošolca Giulia Brunetta, porabskega učenca iz Slovenske vasi. Izjemen učenec z madžarsko-italijanskimi koreninami, ki obiskuje Dvojezično osnovno šolo Jožefa Košiča in mu tudi slovenščina (uči se jo šele 4 leta) ne dela težav.

... Sprehajali smo se po Ljubljani; takrat je rekel – nekaj strašnega se dogaja. Vsak dan je poročal o številkah iz Italije in sveta. Vmes smo zbijali šale ... Je kdo že v Sloveniji? Hm, ko sem kihnila, smo imeli prvi primer na Pertoči. Zdaj to ni več smešno. Tudi takrat ni bilo. Bilo pa je daleč.

Svet se ustavlja. Šola se je zaprla. Pouk na daljavo je svojevrsten izziv. Ostajajo nam besede. Izbrane besede.

Veliko zdravja in zdravih misli nam želim!

Valentina Novak

Ko to berete, ne vem: Koliko jih je? Koliko je bolnih ljudi, koliko je mrtvih ljudi ...

Zdaj, ko jaz to pišem, je 2. april. Na svetu je 939.436 z virusom okuženih ljudi in 47.287 mrtvih.

Kaj je lahko še bolj strašno? Prvega marca je bilo bolnih le 100.000. Pomeni, da se je v enem mesecu okužilo 9 x več ljudi. Ampak, kaj se je zgodilo? Zakaj je panika na celim svetu? In kaj nas najbolj zanima: Kaj se bo zgodilo po epidemiji?

Nekaj informacij za začetek:

COVID-19 je uradno ime virusa. To je nov virus, ki je prišel s Kitajske. Wuhan, mesto z 11 milijoni prebivalcev, je bil prvi kraj, kjer se je virus začel. Na Kitajskem je situacija boljša, boljša kot je bila prej, ampak še vedno je tam veliko bolnih. Kasneje je do okužbe prišlo še v drugih državah, in sicer v Iranu, Južni Koreji in v Italiji. V Koreji so virus ustavili, v Iranu je vsak dan več problemov, ampak najslabše do zdaj je v Italiji.

V Italiji:

Moj oče je Italijan. Jaz imam dedka in babico v Italiji. Dobro sta. Ne gresta nikamor, sta samo doma. Moja teta jima prinese stvari iz lekarne, iz trgovine. V Italiji se je vse ustavilo. Nihče nič ne dela – vem točno, ker sem včeraj govoril z babico – zaprli so tovarne, večino trgovin, vse restavracije! Ničesar ni. Ekonomija se je ustavila. Ljudje ne grejo v službo, ker ne smejo, in nimajo več denarja. Vsi, ki so bolni in vejo, da bodo umrli, se ne smejo več videti z družino! Zadnji ljudje, ki jih vidijo pred smrtjo, so zdravniki. Potem grejo najbližji na pokopališče, na pogreb brez prijateljev, brez družine ... To je nekaj tako grdega za videti.

Ljudje ne delajo, zato nimajo več denarja. Nekdo, ki je celo življenje delal, zdaj ne dela, in če je imel kakšen denar, je ta denar porabil in nima več nič. Ljudje, ki nimajo več denarja, jejo samo še kruh, in to je vse, kar lahko dajo svojim otrokom ... Zakaj? Ker ni danarja za nič drugega! To ni normalno. Italija ni ena najbogatejših držav. In ko bo konec najstrašnejšega ... Strah me je razmišljati, kaj bo po krizi.

Druge države:

Španija je tudi v zelo slabi situaciji. Večina ljudi misli, da je še

slabše kot v Italiji. In da je tam več bolnih. Jaz mislim, da temu ni tako. Ne. Ker Italija ima krizo že dlje časa. Ampak v Španiji se je to komaj začelo, in so že skoraj iste številke. Tudi Francija in Nemčija nista ok. Toliko problemov kot v Italiji ni, ker sta imeli več časa, ker sta boljše organizirani in ker imata boljši zdravstveni sistem. ZDA pa mislim, da bo najslabša od vseh. Tam je že več kot 216.000 bolnih, samo 50.000 v pokrajini New York. In populacija v ZDA je tretja največja na svetu, z več kot 300 milijoni prebivalcev.

Pri nas:

Na Madžarskem je danes skoraj 600, v Sloveniji pa več kot 840 bolnih. To niso velike številke. Ampak, če mi ne ostanemo doma, če mi ne delamo svojega dela, če tudi mi ne bomo normalni, bo tudi tu ista situacija kot v Italiji, Iranu, Španiji in tako naprej.

Kasneje:

Pomislimo malo. Če ljudje, ki delajo v gospodarstvu, ostanejo doma – ker morajo, ne delajo – ker ne smejo, ne kupujejo stvari – ker rabimo vsi denar za hrano, ne gremo več na počitnice – ker se bomo bali, in tako k nam ne pridejo turisti, ker se bodo prav tako bali ... Potem ko bodo minili štirje meseci, ne bo gospodarstva, ne denarja; tovarne so že nehale delati, tudi hoteli, restavracije, trgovine ... bo šlo vse v stečaj?

Kaj moramo delati?

Ostati moramo doma, ker če nismo bolni, nam ni treba v bolnišnico, in manj bolnih je, manj časa bo trajala pandemija, manj bo škode, ki jo virus dela itd. S prijatelji se ne smemo srečevati, tudi ne z družino, s starimi starši absolutno ne! Če vidimo, da imamo vročino ali nekaj drugega, kar je lahko koronavirus, moramo poklicati zdravnika, in ne smemo iti v bolnišnico ali k zdravniku, ker lahko okužimo druge ljudi.

Ostanite doma in ostanite zdravi!

Maradjatok egészségesek, maradjatok otthon!

State sani, è state a casa!

Giulio Brunetto

Pri doživetju vere je pomemben družinski vzor

»Kjer sta namreč dva ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem sredi med njimi.« (Evangelij po Mateju 18, 20)

Lani 8. decembra je sombotelski škof János Székely skupaj

Pred sombotelskim škofom Jánosem Székelyem

z drugimi podelil naziv akolit Robertu Časarju iz Sakalovcev, ki je obenem predsednik župnijskega sveta v svoji občini. Akoliti opravljajo razne naloge pri bogoslužju, s tem pomagajo pri delu župnikom. »Imenovanje za akolita pomeni povezanost s cerkvijo za vse življenje, potrjuje naše zavedanje o našem poslanstvu, saj pri služenju naši verski skupnosti čutimo blagoslov Matere Cerkve,« je povedal na začetku najinega pogovora Robert Časar, ki smo ga vprašali, zakaj se je odločil za tako služenje oziroma, kako »živijo« vero znotraj družine.

»Vemo, da ne le darila, temveč tudi službe so različne, toda Duša je ista. Upam, da bom napolnjen s Svetim duhom, na katerega se zanašam, z novimi znanji in izkušnjami prisluhnil Bogu, njegovemu klicu in spoznal njegove načrte v zvezi z mojim življenjem ter služenjem njemu. Na podlagi tega v sodelovanju z župniki bom lahko pomagal katoliški cerkvi, ter svojim bratom in sestram in nenazadnje sam sebi do zveličanja.«

Robert je povedal, da je bilo obdobje v njegovem življenju, ko je menil, da je vera zasebna zadeva, tiče se le njega in Boga. Velik vpliv je naredilo nanj, ko je Cerkev doživel kot skupnost. Njegovo podobo o Cerkvi je zelo preoblikovalo

spoznanje, da so duhovniki in verniki vsi člani Skirvnostnega telesa Jezusa Kristusa. Robert je v otroštvu in mladosti velikokrat pomagal svojemu očetu, ki je bil kot upokojenec zvonar in ključar v domači vasi. V času njegove bolezn ga je tudi nadomeščal. »Ta „služba“ je bila za dolga

S širšo družino in prijatelji po svečanosti

leta - zaradi študija, delovnega mesta in preselitve iz Sakalovcev - prekinjena. Ko smo se vrnili v Sakalovce, sem na prošnjo takratnega župnika postal bralec božje besede. Prav tako me je on spodbudil, naj se udeležim tečaja za pomočnika župnika. To je bilo leta 2008. Ker

smo malo pred tem ustanovili v Sakalovcih skupino za družine (zakonsko skupino), sem menil, da mi bodo nova znanja pomagala pri vodenju skupine. Prav tako sem v tem času postal član sveta župnije, tudi v tem organu poskušam delovati po svojih najboljših močeh.«

Ker pač madžarski pregovor pravi, da se tudi dober župnik uči do smrti, je Robert menil, da to tudi pri njem, dobrohotnem laiku, ne more biti drugače, saj učenje, izpopolnjevanje ne more škoditi, le pomagati.

»Ob tem, da sem srečen, da sem lahko član Kristusove cerkve, se mi od časa do časa porajajo vprašanja, ali sem zadosti koristen član verske skupnosti. Menim, da je vsa-

ko izpopolnjevanje dobra prilika za razvoj duše in tudi uma.«

S soprogo Moniko sta oba odraščala v vernih družinah, ki sta svojo vero tudi živeli v praksi. Družinski vzor sta obdržala tudi po poroki, ko sta že skupaj hodila po poteh vere.

»Sledenje družinskemu

vzorcu je bilo na začetku le navada, a počasi se je razvila do zavednega doživetja krščanske vere. Najini otroci so od rojstva vključeni v najino versko življenje.

Družinska slika: zakonca Časar z otroki, sinom Kristóфом in hčerka Fanni in Boróka

Skupaj hodimo k svetim mašam, tudi danes, ko sta že oba starejša otroka odrasla, imamo prilike, ko skupaj molimo doma.

Oba - Kristóf in Fanni - sta že bila deležna zakramenta birme, kar pa seveda ne pomeni, da več ne obiskujeta obredov, kot se to velikokrat dogaja pri njunih vrstnikih. Najmlajša hčerka Boróka, ki še obiskuje vrtec, je pri svetih mašah še pasivna, tembolj aktivna pa je doma, ko skupaj molimo.«

Za zaključek najinega pogovora je Robert izpostavil, da je, kot na vseh drugih področjih življenja, tudi pri doživetju vere in življenju z vero najbolj pomemben vzor, ki ga otrok vidi pri starših. Upa, da so zrna padla na rodovitna tla.

(Slika na 1. strani: Robert Časar na svečanosti v sombotelski stolnici 8. decembra lani.)

László R. Horváth
(Prevod: M. Sukič)

... DO MADŽARSKE

Strankarski barometer

Glede popularnosti strank ni večjega nihanja, je izjavil direktor Agencije za merjenje javnega mnenja Tibor Závecz na podlagi raziskav, ki so jih opravili v mesecu marcu. Najbolj popularna stranka je še vedno vladna stranka FIDESZ, ki bi ji svoj glas dalo 31 odstotkov vseh volilcev. Med strankarsko opredeljenimi volivci bi stranka Viktorja Orbána dobila 50 odstotkov glasov. Vladna stranka Fidesz je močna v vseh slojih družbe, najmočnejša je med volivci nad 60 let (39 %), med volivci z osnovnošolsko in poklicno izobrazbo (35 %) in med podeželskimi volivci (36 %). Med opozicijskimi strankami je na prvem mestu Demokratični forum, ki bi ga izmed vseh volilcev volilo 10 odstotkov, med strankarsko opredeljenimi pa 16 odstotkov. Sledijo desničarska stranka Jobbik, (7 % in 9 %), stranka Momentum (6 % in 9 %) in stranka socialistov (5 % in 7 %). Zelena stranka LMP in skrajno desničarska stranka Mi hazánk imata 2 odstotka pristašev. 33 odstotkov volilcev je neopredeljenih. Direktor Závecz je izpostavil, da je glede na to, da smo nekje na sredini parlamentarnega mandata, aktivnost volilcev precej visoka, saj bi šlo na volišča kar 48 odstotkov volilcev.

Ponovno odprt tudi porabski prehod

Ministra za zunanje zadeve R Slovenije Anže Logar in madžarski zunanji minister Péter Szijjártó sta se 31. marca po telefonu dogovorila, da se odzoveta pobudam obeh narodnih skupnosti za olajšano prehajanje meje prebivalcem v obmejnem pasu.

V ta namen sta se dogovorila o odprtju dodatnih prehodov Hodoš-Bajánsénye in Čepinci-Verica (Kétvölgy). Zlasti slednji je izrednega pomena za Slovence v Porabju, saj so bile po uvedbi začasnega mejnega nadzora Madžarske vse cestne povezave Porabja z matično domovino zaprte. Na prehodu veljajo enaka pravila kot na prehodih z Avstrijo, kar pomeni, da je odprt predvsem za dnevne migrante, (tiste, ki delajo v Sloveniji), ostali madžarski državljani, ki bodo prečkali mejo, pa bodo po vrnitvi iz Slovenije morali v 14-dnevno samoizolacijo.

Gnauk je bilau ... (2)

Gnauk je bila družina Zetek

Več lejt nazaj sta dva profesor iz Slovenije – gospod Olas pa Belec – raziskovala

so bili nam mlajšom firman-ska botra, zvün tauga dosta vse ne vejn od nji.«

Najstarejša generacija, o steroy mamu kejp: Janoš Zetek z ženo

v Porabji. Najbola je tau zani-malo, ka pred stau, dvejstau lejtami kak se je grünt erbo, kak so grünt razdelili pri erbi. Zavolo toga sta stare zemljevide, mape pa zemljiške knjige vöpoiskala iz arhiva pa te s tejmi papiri sta odla po vasaj pa spitavala lüstvo. Gda sta v Andovce prišla, prvo ka sta me pitala, je tau bilau: Sto je ta Zetek družina, gde majo ram pa še stoj žive med njimi.

»Pulonja ali še več andovske zemlé pa gošče so njigve bile na konci 1700. lejt, leko se ma zgoditi, ka so nemešnjaki bili,« pravita profesora. »Sledkar je te velki grünt na dva tala prišo, mogauče ka sta dva sina bila pa te tak se je grünt razdejlo. Nika tašo moglo biti, zato ka na obadvaujom grünti je ime Zetek ostalo. Depa sledkar, za več deset lejt že Kürnjek piše, vejn zato, ka nej bilau sina pa je hči erbala«.

Zadnji Zetek, Zoli, s teticama Margit pa Rejzo, gda je prišo na gledanje domau v Andovce s Francuskoga

»V Andovci smo meli samo edno Zetek družino,« sem njima pravo, »depa zdaj že samo tatica Rejza pa Margit živeta, drügi so vsi tapomrli. Ovak smo mi z njimi v botrini, oni

erbo ali se je pa rejsan vsigdar samo eden sin naraudo. Potejm, gda sta mi tau tejva dva profesora taprajla, dja sem tö malo začno iskati v arhivi. Tak sem najšo edno

staro pisanje od Adovec še iz tisti časov, gda so nas Törki prejkneli. V tau starom dokumenti tau piše, kelko lüstva so poklali Törki v Andovci pa kelko so s seuv odgnali. Leko se še tau tö vöprešte, ka družina Zetegh se je z zlatom vörejšila, tak so te nji v meri njali. Zavolo tauga mislim, ka so nej srmacke bili, če so meli doma telko zlati penez, ka so vöplačali Törke.

Od generacije do generacije, kak se je erbo grünt pa vse drügo, ne vejn, depa tau vejn, ka v tisti časaj, ka se ji že dja spomnim, te že gvüšno ka

ali k svinjam, zato ka so se bojali, ka živino zvrči. Ovak so fejst vörni bili, vsigdar

niji) se pa naraudo paubrat Šanji. Tejva sta spoj nej zna-la eden za drugoga. Zdaj par

Sin Toni z ženo, stera je bila sestra gospauda župnika Markoviča

Mlada zakonca Zetek s sinaum Zolinom, steri zdaj na Francuskom živé

nej bilau »zlata«. Grünt so zato meli, depa s tejm je samo delati trbelo, dosta haska s tistoga nej bilau. Bola so samo brigo meli, spoj pa te, gda so je za kulake meli v 50-i lejtaj. Vejn ranč zavolo tauga so te mojo botro Margit avoške (UDBA) najprvin v Sombotel odpelali, odtistac pa v Budimpešto. Dugo so v vauzi bili, gde so je vsikši den mantrali pa silili, aj tašo nase vze-majo, naj pripoznajo, ka so nikdar nej včini-li. Večkrat sem se pogučavo z njimi, depa tau so nikdar nej vöovadili, ka so delali z njimi v vauzi, kak so je mantrali, na tau so vsigdar samo tau prajli, baukše če ne vejn.

Družina Zetek je vsigdar bola taša zaprejta bila, nikdar nika so nej vöovadili, ka koli se je doma godilo. Nej so radi bili, če je stoj v štaló ušo

so pri meši bili pa nej samo eden, vsikši, steri je nej biu betežen. Vejn zato tö, ka z gospaudom Markovičom so žlata(sorodniki)bili. Gospauda sestra je bila žena Antala (Toniva), steri je sledkar vö v Francusko odišo. Mam par stari kejpov, gde je družina Zetek dolaposlikana, depa žau tašoga nega, gde bi vsi gor bili na ednom kejpi. Na najstarejšom kejpi se stari Zetek vidi pa žena, ona-dva sta šest mlajšov mela, štiri hčeri (Rejza, Marička,

lejt nazaj sta se prvo paut srečala. Drügi trdje mlajši so doma ostali, tej so se nej oženili. Med njimi je biu Franci, steroga so fčele vküspikale, gda je krave paso, pa je mrau.

Družina, stera je tak velko gazdijo mejla, ka so pau vesi prejk meli, družina, stera je še Törkom leko plačala za svojo svobodo, tak pomalek tapreminé. Iz te velke družine se je samo eden sin naraudo, Zoli, steri vanej v Franciji žive pa paubrat Šanji v Sloveniji. Vse,

Rejza pa Margit, onadvej sta se na slejdnji držale (stanovale) v Zetekovom rami, sterimi so po domanje gučali Vrnji

Nana pa Margit) pa dva sina (Franci pa Toni). Od nji trdje so se oženili, Margit, Nana pa Toni, depa mlajšov so nej meli, samo Toni, steri je vö na Francusko odišo, on je emo doma enga sina Zolina, med putjav v Francijo še v Jugoslaviji, (zdaj že v Slove-

ka so meli, ram, ograd, se je odalo ali se še potejm oda. Za deset lejt več spoj nedo vedli, ka je gnauksvejta tü v Andovci živela družina Zetek ali kak so se pravo zvali Zetegh. Tau menje (priimek) de se vidlo že samo na grobi.

Karči Holec

BEDE ANNE DUG

Birauvge so vsi vküper sejdli. Tam vanej se je žmetna meglá spistila na graubo zidino, skoro je vküpstisnila njene stené, sela je na okna ino razmazala ledene cvejte. Komi pa tü cvejtké hasnejo?

Žmeten luft je guto v dvorani, vonjalo je po bekečaj pa palinki, na vrnjom okni se je samo pomalek, müdno süko žezezen rinek.

Birauvge so se trüdnó naslanjali na svoje stauce, eden je zapro oči, medlavo spüsto roké ino poslüšo škrabanje lotaróše pera. Drügoma se je zejvalo, s svojim klabajsom je bobnjarivo na zelenom stauli, predsednik pa je dojpotisno svoje aukule na konec nausa ino s šnajcekom briso svojo švicasto čelo. S sürkastimi, mrzlimi očami je nastrgavo prauti dverim, na šteraj vrnau zdaj vöstupajo svedoki ino otazuženi s slejdnjim hüdodelstvom.

»Geste eške štoj vanej?« pita slügo z raztegnjenim, ladnim glasom.

»Edna dekla,« pravi slüga.

»Aj samo nutstaupi tista dekla.«

Dveri so se oprle ino dekla je nutstaučila. - Ž njauv se je nutprišverco frišek luft, šteri je na mili pobaužo obraze ino postrgečo osmice: kak liki bi se prejk kuste meglé malo sunca tö prikradnilo k okni ino tam plesalo med ledenimi cvejtkami, ino pošilalo vnauge žarke na stené pa omare birovijske dvorane.

Rejsan lejpa dekla. Krepko, ravno tejlo, na šterom je mali prslejk z raužami tak ležo, kak liki bi ga eden kipar na njau vledjau; njene črne oči so bile nesrano povešene, njeno visiko čelo čedno, njeno gibanje lüšno, v šomatani njene kiklé je bila čalarija.

»Ka bi rado, dejte moje?« pita predsednik ravnodüšno. (Takši drveni, sigurni birauvge nemajo čütenje za nika nej.)

Dekla si popravi čaren vacalejg na glavej ino med zdiha-

vanjom začne:

»Veuka je moja nevola, sploj veuka.«

28. majüša miné 110 lejt od smrti vögrskoga pisatela, novinara ino parlamentarnoga poslanca Kálmána Mikszátha (1847-1910). Zavolo jubileja smo vam dojobrnavili ništerne njegve novele s knig »A jó palócok«, s šterimi je pisatel leta 1882 rejsan eričen grato. Tau so kratke pripovejsti, štere nutpokažejo (dostakrat tragičen) žitek pavrov v Mikszátha rodnoj krajini. Vidli te, ka bi se leko vse tau godilo - eške nej tak davnik - v našom Porabji tö ...

Njeni glas je méki ino žalosten, segne do srcá kak igrauta, štera, gda že táméra, eške itak cinga v lufti, ka bi vsikšoga ino vse spremenila.

Obrazi birauvov so več nej tak čemerni, kejpa o krali pa vrnjom birauvi se z néme stené že tö bole padaški pokloni dekli, aj prej samo vöpovej tisto veuko nevoló.

Tam je pismo, vej že tisto povej; depa pismo trbej prva eške ziskati med prsami, vrnjo gombo prslejka trbej eške vözakapčiti, ino z rokami segniti po papéri.

O, ta prekleta gomba! Ni, vtrgnila se je ... spadnila je. Kak lepau je gledati, gda se dekla nesrano dojpötüli, pa pismo tö vöspadne.

Nesmilena sürkasta glava predsednika se krajobrné, samo njegva veuka, kusta rauka je vövtegnjena prauti pismi.

»Edna odločba,« brunda, gda

njegve ostre oči prejk pisma letijo. »Nut se zové Bede Anna, aj na gnešnji den začne svoj

paulejtni štraf v vauzi.«

Dekla žalostno kuma z glavauv, gda pa go globko dojpovesi, se njeni čaren vacalejg nazajpöčusjne ino gi edna kusta kita od krepki črni vlas spadne na obraz. Eške baukše, ka ga zakrije, vej pa če je etognauk bejla lelija bila, je zdaj od špota redeča kak škrlat.

»Pred ednim kednom smo dobili tau pismo,« djekla zamuknjeno. »Sam žipan ga je prineso, eške raztomačo ga je tö,

moja mati, sirauta, pa so pravli: 'Idi samo, či moja, pravica je pravica, ž njauv se ne smeš hejcati.' Ge sem prišla tö, ka bi vöspunila tista pau lejta.«

Predsednik si dvakrat sčisti aukule, njegve čemerne, ladne oči vandrivajo po obrazaj kolejarov, po okni, po podi, pa po veuki kalaj, gde prejk lüknjasti dveri drveno naza-jgledajo iskřeče odnjene oči, ino samo mrnjavi: 'Pravica je pravica.'

Te pa znauvič pa znauvič prešće odločbo, tiste krčaste litere na bejlom papéri; depa sigurno pravijo, ka je Bede Anna zavolo tauvanstva za pau lejta vauze osaudjena.

Železen rinek se začne sükati z naurov naglostjov. Gvüšno je začno vanej vöter fuditi, vej se pa že okenske table tö trausijo, ino kak liki bi biu düša, štera se šké povrnauti domau, piše laden straj skaus lüknje: 'Pravica je pravica.'

Nesmilena glava bauga glas z drügoga sveta, veuka kusta rauka pa z zvoncom cinga bi-

rovijskoma slügi:

»Sprevodite Bede Anno k prejdjnjomi vauze.«

Slüga prejkvzeme papére, dekla se tüoma obrné, depa kak liki bi njene male, redeče lampe eške itak iskale rejči, tak se krčasto meknejo.

»Mogauče maš eške kaj za povödati?«

»Nika ... nika nej, samo tau, ka sem ge Erzsi, Bede Erzsi, vej pa vejte, moja sestra, tista je Anna. Pred ednim kednom smo go pokopali.«

»Te si nej ti osaudjena?«

»O, Baug moj! Zakoj bi pa namé osaudili? Eške mravli sem nej kvar naredila.«

»Zakoj si pa te sé prišla, ti nauza?«

»Tak je bilau, prosim lepau, gda je una 'tau delo' mejla na kraleskoj biroviiji, je zmejs mrla. Gda je že v raužnatoj kamri ležala, je ta zapauved za 'pau lejta' prišla, ka donk more titi. O, kak je čakala tau pismo! Eške dobro, ka ga je nej včakala. Vej je pa nej tau čakala ...«

Gda se je tak spominjala, so go začnile skuzé polejvati, komaj

je dale gučala:

»Gda je tak tam ležala z zaprejtimi očami, se je več nej genila, nej gučala, nej čüla, sve gi z materdjov obečale, ka vse vöpopravive, ka je pregrejšila zavolo svojoga lübina. (Vej je pa sploj rada mejla tistoga Kártony Gábora, za njega volo je grejšila.) Brodile sve ...«

»Ka, dejte moje?«

»Tau, aj vökivečni pokoj má na drügom svejti. Aj ne povej, ka je dužna ostala: mati škodo vöplačajo, ge pa na županiji odslüžim mesto njé tista pau lejta.«

Birauvge so s smejom gledali eden drügoga. »Kakša naivna, kakša nespametna dekla!« Obraz predsednika je več tö nej tak sigurno laden. S svojim žutim šnajcekom več ne briše svojo čelo; liki bole nika pod njim ...

»Dobro je, dekla moja,« veltüoma ino na mili, »depa ... čakaj malo ... zdaj mi je na pamet prišlo ...«

Kusto rokau stisne na čelo ino se dela, kak liki bi globko premlšlavo.

»Tak je, istina je, veuko hibo smo naredili. Naaupačno pismo smo vam vöposlali ...«

Dekla naglo zdigne svoje veuke, mile oči prauti staroma ino včasik kriči:

»Vidite, vidite!«

Tak boleče jim tau v auči meče, ka stari predsednik pá segne k svojoma šnajceki. Nesmileni človek skoro djaukati začne. Staupi k dekli ino na raji pobauža njene vlasé, črne kak kovran.

»Tam vrkaj so ovak gorprišli. Idi domau, dekla moja, pozdravljam tvojo mater, povej gi, ka je bila tvoja sestra Anna nedužna.«

»Brodile sve tau müve!« je šausnjala ino svojo malo rokau stisnila k srci.

novelo »Bede Anna tartozása« (1882)
na domanjó rejč obrno:

-dm-
ilustracija: -mkm-

POMALEK ALI NAGLO Z REFORMAMI?

Gda so se narodi v Vogrskom kraljestvi začnili prebidjavati, se je narajo domanji kapitalizem tó. Od 1830-i lejt so prišli dobri cajti za gospodarstvo, najbolje za paverstvo, industrijo (ipar), pelanje blaga ino banke.

Na veuko se je odavala pšenica, zatok so z gaušč pa mlak

manufakture, vküper je takši »kapitalistični« firm bilau kauli petstau, štere so 23 gezero lidam delo dale. Ne pozabimo pa, ka je tistoga ipa na Vogrskom eške samo 11 parni mašinov bilau, zmejs pa v avstrijskom tali Monarhije više tristau.

Vse, ka so pripauvali pavri

cug zafüčko med Peštom ino Vácom, edno leto kisnej pa med Peštom ino Szolnokom. Na vküper 178 kilomejteraj štrejke so lokomotive pafkale s kauli 30 kilomejterov na vöro.

Za vse tau je bilau potrejbno dosta-dosta penez. V Zahodnoj Evropi so že v 17. stoletji vödavali papérne peneze, ka bi nej trbölo telko zlata s sebov nositi, v Habsburškoj monarhiji so je začnili druknivat leta 1762. Takšo pravico je v Vogrskom kraljestvi niške nej daubo, je pa v rosagi leta 1848 že više tresti hranilnic (takarékpénztár) bilau, svoje dveri pa je oprla prva prava banka tó. Pri deli s penezami so vsikdar vekšo znamenje meli Židauvge, štéri so v veukoj numeru prihajali v Pešt. Od tristau veuki bautošov v glavnom varaši sta pred revolucijov dvej tretjini židauvski bili.

Leta 1831 je v Galiciji vövdarila kolera, štéra je prejkprišla v ništerne vogrske županije tó. Zavolo glada ino straja so se zdignili pavri, tazagnali svoje gospaude pa birauve ino na več mejstaj gorvužgali kurije pa krčmé. Po »slejdnoj paverskoj rabuki« so več stau lüdi vmorili, več gezero pa v vauzo zaprli. Donk pa so vanej ostali vnaugi »betjari«. *Angyal Bandi, Rózsa Sándor, Sobri Jóska ino Zöld Marci.*

Vsikdar več političarov je gorprišlo, ka je trbej rejšiti pitanje pavrov: je oslobauti od zemliški gospaudov, jim dati zemlau ino gnake pravice. Kak je *Ferenc Deák dojspiso: »Numero pravoga madžarskoga naroda trbej s 400 gezero na 12 miljunov zdigniti«.* Tau pa je znamenüvalo, ka morejo nemešnjaki ranč tak porce plačüvati, napraviti trbej liberalno ustavno (alkotmányos) monarhijo s svojov vladov, štéra je odgovorna samo državnomu djilejši. Dosegniti je

prej trbej, ka aj zvün peršone cesara-krala nika drügo ne veže madžarski rosag na avstrijski tau monarhije.

Pri liberalnom reformnom programi sta bila glavniva *grof István Széchenyi ino baron Miklós Wesselényi.* Za prvoga je največ znamenüvalo gospodarstvo ino je sto vse samo pomalek dosegniti, drügi pa je želo nagle politične reforme ino eden liberalen rosag. Slejdnje ideje je prejkvzeu mladi fiškališ

V etom cajti so se naraudile ideje, štere so po evropskoj ino merkanarskoj minti najvekšo mauč mele v vogrskoj politiki. »Liberalci« so terdjali gnake porce ino pravice za vse, cuj pa eške slobaudne novine, vöre ino društva, »centralisti« so želejli eden vogrski rosag brezi županij. »Stari konservativci« so steli gordržati indašnji sistem brezi reform, zmejs so pa »nauvi konservativci« želejli pomalek naprej stapati.

Prvi parni šift na Balatoni je ime po pesniki Károlyi Kisfaludyni daubo; od leta 2014 se - v gnakoj formi - pá pela po vodej

vsikdar več njiv napravili. Na etaj so nauve féle plüge nücali, po žetvi so mlatilnice gnali konji. Sadili so kukarce pa krumple, štere je zvün lüdi živina tó gejla. Vekšo znamenje so dobili prpeu, paradajs pa repa, na veuko so pauvali gečmen ino dvan.

Če rejsan se je vogrsko vino žmetno odavalo na tihinskom, so začnili verti mesto klačenja prešati grauzdje. Vsikdar več gazd se je šaulalo na akademijaj, v petdeset lejtaj je pauv od sildja duplanski grato. Tau vse je pomagalo pri tom, ka je v Vogrskom kraljestvi nej bilau veukoga glada, zavolo šteroga bi dosta lüdi mrlau.

Od mare so eške itak najbolje govedo držali, depa mesto vogrski sürkasti krav so že raj švajcarske fajte meli. Mesto domanje birke »racke« je vekše znamenje daubila »merinovka«, pri svinjaj pa so vpelali balkanske »gice« z bole mékim mesaum.

V industriji se je vse eške bole naglo godilo. Opérali so nauve mlinske, alkoholne, cajatne, železne pa cukerne

ali naredili delavci, je trbölo odpelati znautra ali zvün rosaga. Inda svejta so tau napravili s konjskimi kaulami, de so pa poštijje spoj lagve bile. Zatok so začnili sildje bole s šiftami pelati, ka je spoj dosta hasnilo »varašom pri vodaj«, na priliko Györi, Komáromi, Novomi Sadi (Újvidék) ali Baji.

Najbole se je vekšala Pešt-Buda, štéra je leta 1848 že 140 gezero lüdi mejla. V glavnom varaši so naglo opérali gostišča, kavarne ino krčmé, lüstvo so vozili »konfliši« z ednim ino »fijakeri« z dvöma konjom, de so se pa po kameni poštijaj že »omnibusi« tó dročkali. Če rejsan je veuka povauden leta 1838 polonje zidin v Pešti porüšila, so varaš v pau lejta cejlak na nauvo zozidali.

V prvaj polovici 19. stoletja so gornajšli dva nauviva mašina: šift ino cug na paro. Prva redna linija na Donavi je začnila leta 1831 voziti med Bečom pa Budov, de so pa takše šifte malo kisnej nücali na Tisi, Dravi, Savi ino Balatoni tó. Leta 1846 je prvi parni

István Széchenyi s svojim sinaum Bélanom pred nauvim peštarskim maustom »Lánchídom«

z Županije Zemplén *Lajos Kossuth* tó. Po leti 1830 se je prišikalo vpelati dosta reform, brezi znanja vogrskoga gezika je na priliko več niške nej daubo nikšo funkcijo, vse zakone so mogli dojspisati madžarski. Za nücanje nauvoga mostá »Lánchíd« v Pešt-Budi so mogli nemešnjaki ranč tak plačati.

Leta 1835 je na tronuš nej preveč čeden *Ferdinand V.* seu, zatok je spoj veuko mauč daubo siguren ino konservativen kancler *Klemens Metternich.* Donk so leko državni djilejši dopistili operanje fabrik vsakšoma, pavrom pa, ka so se leko vöküpili od svoji zemliški gospaudov. (Škoda samo, ka je za tau samo eden procent peneze emo.) Leta 1844 je na vsakšom nivoni kancelajov, birovij pa šaul uradni gezik madžarski grato - ka pa se je spoj nej vidlo drüгим narodom v rosagi.

Zavolo té idej sta se začnili svajüvati István Széchenyi ino Lajos Kossuth. Prvi je pravo, ka če pride do konflikta, Vogrski niške nede od zvüna pomagó, zatok go čaka katastrofa. Kossuth pa - šteroga je Széchenyi zvau »nevarnoga demagoga« - je pravo, ka »majo gospaude čas pomalek naprej stapati, lüstvo pa že duga stoletja trpi«.

V kavarni Pilvax so se tistoga ipa začnili zbérati mladi vönavčeni lidgé, štéri so se po taljanskoj minti zvali »Mlada Vogrska«. *Mór Jókai, János Vajda, Pál Vasvári,* v prvom redej pa *Sándor Petöfi* so se nika nej bodjali ino že oprejto gučali o rabuki. Vogrska je naglo letejla prauti revoluciji. Političari so samo tau pozabili, ka je nej gvüšno, ka se škéjo menjši narodi tó vtopiti v nauvom, liberalnom madžarskom rosagi.

-dm-

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV****OD 10. APRILA
DO 16. APRILA****PETEK, 10.04.2020, I. spored TVS**

6.20 Odmevi, 7.00 Dobro jutro, 9.10 Izodrom, posebna oddaja za otroke, 10.00 Poročila Dobro jutro ob 10:00, 10.10 Otroški program: Op! 11.20 Razvedrilo izobraževalna oddaja, 11.45 Prišla je sreča, italijanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.45 TV-izložba, 13.55 Divjina v srcu, britanska nadaljevanka, 14.40 Res čuden kamen, britansko-ameriška dokumentarna serija, 15.30 Slovenski vodni krog, dokumentarna nanizanka, 15.55 Dino: mirna roka - zadetek v polno, kratki dokumentarni film, 16.05 Varuška nindža, nizozemska nadaljevanka za mlade, 17.00 Poročila ob petih, Vreme, 17.45 Kulturni vrhovi, dokumentarna oddaja, 18.15 Pujsa Pepa: Jure se prehladi, risanka, 18.20 Razvedrilo izobraževalna oddaja 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Glasbena oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 23.05 V zenitu sonca, francosko-italijanski film, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.25 Napovedujemo

PETEK, 10.04.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.00 Otroški program: Op! 8.50 Napovedujemo, 9.35 Videotrak, 9.55 Obzorja duha: Slomškovke sestre, 10.25 Sveta maša iz mariborske stolnice, 11.15 Dobro jutro, 12.50 Izodrom, posebna oddaja za otroke, 13.40 Otroški program: Op! 14.50 J. S. Bach: Suita št. 2 v h-molu (Komorni ansambel Slovenicum in Uroš Lajovic), 15.15 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.40 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.05 Prišla je sreča (II.): Ko si me zaprosil za roko, italijanska nadaljevanka, 17.10 Sestra smrt, 18.00 Evangelikiško velikonočno bogoslužje, prenos iz Puconcev, 18.55 Zgodbe iz školjke: Bisergora: Včasih smo drugačni, 19.10 Aktivatorji: Pravica za vse, izobraževalna serija za otroke in mlade, 19.25 Osvežilna fronta: Maščevanje, oddaja za mladostnike, 20.00 Po sledih Kristusovih relikvij, francoska dokumentarna oddaja, 20.55 Postni prti na Koroškem, 21.15 Križev pot, 22.45 F. Martin: Golgota, 0.20 Videotrak, 0.55 Info kanal

SOBOTA, 11.04.2020, I. spored TVS

6.15 Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.10 Varuška nindža, nizozemska nadaljevanka za mlade, 10.35 Kulturni vrhovi: Kostanjevica nad Novo Gorico, dokumentarna oddaja, 11.20 Tednik, 12.40 NaGlas!: Vasko Atanasovski, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.55 Sveti prostori: Sinagoge - nevidno in vidno, francoska dokumentarna serija, 15.00 Blagoslov velikonočnih jedi, 15.30 Postni prti na Koroškem, 15.55 Ekipa Bled, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Vreme, Šport, 17.35 Duhovni utrip: Sebičnost, 17.50 Alpe-Donava-Jadran, 18.15 Ozare, 18.25 Ambienti, 18.55 Hej, hej, Šapice!: Rozijin hitri cirkuški tečaj, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Kaj dogaja? Z Jonasom, 21.20 Prevara (V.), ameriška nadaljevanka, 22.30 Poročila, Šport, Vreme, 23.00 Zimske muhe, koprodukcijski film, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

SOBOTA, 11.04.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.05 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Spomini: Majda Emeršič, 10.50 Premurje - kulturnozgodovinska skica, dokumentarni film, 12.25 Avtomobilnost, izbor, 12.55 Šport, 15.10 Lebdenje, baletna zgodba Rut Vavpotič, igrano-dokumentarni film, 16.05 Nika, mladinski film, 17.35 Blagoslov velikonočnih jedi, 18.05 Toplo srce Afrike, dokumentarna oddaja, 19.00 Videotrak, 20.00 Film tedna: Marguerite, francoski film, 22.10 Zvezdana, 22.55 Sen znala jes, koncert Rudija Bučarja, 0.10 Videotrak, 1.10 Šport, 2.40 Info kanal

NEDELJA, 12.04.2020, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.15 Govoreči Tom in prijatelji: Skrajni prvi zmenek, risanka, 9.30 Kozmo (III.): Piroman, belgijska otroška nanizanka, 11.20 Ozare, 11.25 Nagovor ljubljanskega nadškofa, 11.30 Obzorja duha: Pozdrav Življenju, 11.55 Urbi et orbi: Papeževa velikonočna poslanica, 12.25 Pomladna sonata, Ludwig van Beethoven (Vesna Velušček in Klemen Golner), 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Glasbena oddaja, 14.45 Na lepše, 15.10 TV-izložba, 15.25 Rdeča želva, koprodukcijski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Razvedrilo oddaja, 18.40 Muk: Hanami, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Genialna prijateljica (I.): Preobrazbe, italijanska

nadaljevanka, 21.05 Intervju, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.30 Alejandra, 23.40 Operne arije: Tenorist Branko Robiňak (G. Verdi: Dva Foscarija), 23.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.15 Napovedujemo

NEDELJA, 12.04.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.05 Videotrak, 7.15 Duhovni utrip: Sebičnost, 7.30 Glasbena matineja, 9.05 Ljudje in zemlja, 10.00 Velikonočna maša iz mariborske stolnice, 11.00 Prislunhimo tišini: Jezik enakopravnosti, 11.30 Slovenec po izbiri, dokumentarni film, 12.20 Pojdi z mano, slovenski mladinski triler, 13.45 Sveta gora, nemško-avstrijski dokumentarno-igrani film, 15.05 Ambienti, 15.35 Volkovo potovanje, koprodukcijska dokumentarna oddaja, 16.35 Slap Skalca, dokumentarna oddaja, 16.55 Šport, 19.00 Videotrak, 19.35 Žrebanje Lota, 20.00 Čarobna števila - skrivnostni svet matematike s Hannah Fry: Bolj čudno od čudnega, britanska dokumentarna oddaja, 21.05 Zadnji dnevi v puščavi, ameriški film, 22.45 Razvedrilo oddaja, 0.10 Zvezdana, 0.50 Kaj dogaja? Z Jonasom, 1.20 Videotrak, 2.20 Šport

PONEDELJEK, 13.04.2020, I. spored TVS

6.20 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.00 Mladinski film, 10.30 Oddaja za otroke in mlade, 11.00 Oddaja za otroke in mlade, 11.20 Vem!, kviz, 11.50 Prišla je sreča (II.): Ko sem te povabil na morje, italijanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Vreme, Šport, 13.45 TV-izložba, 14.00 Tuja serija, 14.50 Tuja dokumentarna serija, 15.45 Oddaja za otroke in mlade, 16.05 Oddaja za otroke in mlade, 16.15 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Vreme, 17.50 Kulturni vrhovi: Žeželj nad Vinico, dokumentarna oddaja, 18.15 Malčki: Divine rože, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 20.05 Frančišek Asiški in njegovi bratje, francosko belgijski film, 21.40 Srce se ne boji, 22.15 Poročila, Šport, Vreme, 22.45 Opus: Velikonočna glasba, 23.25 Glasbeni večer, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

PONEDELJEK, 13.04.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.00 Otroški program: Op! 9.00 Glasbena lestvica, 10.30 Zgodbe iz školjke: Studio Kriška: Palicisti in palice, 10.50 Zgodbe iz školjke: Infodrom: Moje življenje - Erfan, 11.05 Obzorja duha: Pozdrav Življenju, 11.25 Dobro jutro, Poročila, 13.30 Na lepše, 14.00 »Bejž če vejš« v epizodi Kirgizija, dokumentarni film, 14.50 glasbena oddaja, 15.20 Ljudje in zemlja, 16.10 Banana, italijanski film, 17.35 Prišla je sreča (II.): Ko sem te povabil na morje, italijanska nadaljevanka, 18.40 50 knjig, ki so nas napisale: Kajetan Kovič, Janez Menart, Tone Pavček, Ciril Zlobec: Pesmi štirih, 19.00 Čudogozd, 19.20 Zgodbe iz školjke: Bisergora: Kako pospravljamo, 19.35 Aktivatorji: Mi smo resno glasilo, izobraževalna serija za otroke in mlade, 19.45 Muzozlet: Kiparjenje na Forma Vivi, 20.00 Z Levisonom Woodom po Arabiji: Praznina, popopis, 21.00 Ločitve (II.), britanska nadaljevanka, 22.00 Resnični Jezus iz Nazareta: Poslednji dnevi, britansko-ameriška dokumentarna serija, 22.55 Dva ena, kratki igrani film, 23.20 Svetlo črna, kratki igrani film AGRFT, 23.50 Glasbena lestvica, 0.55 Info kanal

TOREK, 14.04.2020, I. spored TVS

7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.10 Izodrom, posebna oddaja za otroke, 10.00 Poročila Dobro jutro, 10.10 Otroški program: Op! 11.20 Vem!, kviz, 11.50 Prišla je sreča (II.): Ko sem dojela, da me res ljubiš, italijanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.45 TV-izložba, 14.00 Divjina v srcu (III.), britanska nadaljevanka, 14.45 Kitajska iz zraka (II.): Dežela gora in rek, koprodukcijska dokumentarna serija, 15.35 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Vreme, 17.50 Naravni parki Slovenije: Geopark Karavanke, 3. del, dokumentarna oddaja, 18.20 A več, koliko te imam rad: Lov na zaklad, risanka, 18.30 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 19.55 Dekameron: O študentu in gospe, nanizanka, 20.30 Dekameron: O dobrodušnem menihu, nanizanka, 21.05 SLOVENC V BEOGRADU, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Spomini: Majda Emeršič, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Napovedujemo

TOREK, 14.04.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.00 Otroški program: Op! 8.50 Napovedujemo, 9.30 Glasbena lestvica, 10.20 Dobro jutro, Poročila, 11.55 Izodrom, posebna oddaja za otroke, 12.45 Otroški program: Op!

13.55 Alpe-Donava-Jadran, 14.25 Grofičino popoldne, dokumentarni film, 15.15 Joker, kviz, 16.10 Šport, 17.50 Prišla je sreča (II.): Ko sem dojela, da me res ljubiš, italijanska nadaljevanka, 18.55 50 knjig, ki so nas napisale: Edvard Kocbek: Strah in pogum, 19.00 V svojem ritmu: Punk rock, glasbeno-dokumentarna serija za mlade, 19.25 Zgodbe iz školjke: Bisergora: Ali srce lahko delimo, 19.40 Aktivatorji: Ptičja perspektiva, izobraževalna serija za otroke in mlade, 20.00 Drugačen ženski svet: Indija, britanska dokumentarna serija, 20.55 Ločitve (II.), britanska nadaljevanka, 21.50 Koncert doma, 22.20 Anomalisa, ameriški film, 23.50 NaGlas!: Vasko Atanasovski, 0.05 Stratifikacija lune, dokumentarni film, 1.00 Glasbena lestvica, 2.05 Info kanal

SREDA, 15.04.2020, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.10 Izodrom, posebna oddaja za otroke, 10.00 Poročila Dobro jutro, 10.10 Otroški program: Op! 11.20 Vem!, kviz, 11.50 Prišla je sreča (II.): Ko si spremenila pričesko, italijanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Vreme, Šport, 13.45 TV-izložba, 14.00 Tuja serija, 14.50 Tuja dokumentarna serija, 15.45 Oddaja za otroke in mlade, 16.05 Oddaja za otroke in mlade, 16.25 Male sive celice: OŠ Petrovče in OŠ Cirila Kosmača Piran, 17.00 Poročila ob petih, Vreme, 17.50 Naveza: Alpinistični vzpon, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 18.15 Čarli in Lola: Paradiziška nikoli ne bom niti pokusila, risanka, 18.30 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 19.55 Ne bom več luzerka, slovenski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Profil: Midge Ure, 23.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 0.55 Napovedujemo

SREDA, 15.04.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.00 Otroški program: Op! 9.00 Glasbena lestvica, 9.50 Glasbena oddaja, 10.10 Velikonočna maša iz mariborske stolnice, 11.10 Dobro jutro, Poročila, 12.45 Izodrom, posebna oddaja za otroke, 13.35 Otroški program: Op! 14.45 Ambienti, 15.10 Vikend paket, 16.30 Šport, 18.00 Prišla je sreča (II.): Ko si spremenila pričesko, italijanska nadaljevanka, 19.00 Oddaja za otroke in mlade, 19.20 Ribič Pepe: O pogumnosti, mozaična oddaja za otroke, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Ko pop sreča klasiko, glasbeno dokumentarna oddaja, 20.50 Dokumentarna oddaja, 22.00 Deklina zgodba (II.), ameriška nadaljevanka, 22.55 Ljudje z bregov reke, dokumentarni film, 23.45 Glasbena lestvica, 0.50 Info kanal

ČETRTEK, 16.04.2020, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.10 Izodrom, posebna oddaja za otrok, 10.00 Poročila, 10.10 Otroški program: Op! 11.20 Vem!, kviz, 11.50 Prišla je sreča (II.): Ko sem se začel preveč zanašati, italijanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Vreme, Šport, 13.45 TV-izložba, 14.00 Divjina v srcu (III.), britanska nadaljevanka, 14.45 Rusija iz zraka: Od Urala do severnega ledu: Sibirija, rusko-nemška dokumentarna serija, 15.40 Oddaja za otroke in mlade, 16.05 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Vreme, 17.50 Naveza: Odločne, močne in vztrajne, izobraževalno-dokumentarna oddaja, 18.20 Dinotačke: Kar je hotelo biti samo, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Dvojček: Četrty dan, norveška nadaljevanka, 20.50 Nenavadni obredi: Množični shodi, britanska dokumentarna serija, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.25 Dedščina Evrope: Pred jutranjo zarjo, koprodukcijski film, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.25 Napovedujemo

ČETRTEK, 16.04.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.00 Otroški program: Op! 8.45 Napovedujemo, 9.30 Glasbena lestvica, 10.25 Dobro jutro, 12.00 Izodrom, posebna oddaja za otroke, 12.50 Otroški program: Op! 13.55 Razkošje lepega; 100 let Narodne galerije, dokumentarni film, 14.50 Slovenski pozdrav doma, narodnozabavna oddaja, 16.10 Zmage so doma: hokej na ledu, svetovno prvenstvo 2019, skupina I A, 18.00 Prišla je sreča (II.): Ko sem se začel preveč zanašati, italijanska nadaljevanka, 19.00 Otroški program: Op! 20.00 Prvinska preizkušnja (II.): Argentina, britanska dokumentarna serija, 20.50 Avtomobilnost, izbor, 21.20 Ambienti, 21.50 Koncert doma, 22.30 Železne stopinje, dokumentarni film, 0.25 Slovenska jazz scena Ajda Stina Turek in Erik Marenče Trio, 1.00 Glasbena lestvica, 2.05 Info kanal

PONOVNO ODPRT TUDI PORABSKI PREHOD

2. aprila sta se odprla dva nadaljnja mejna prehoda (Bajánsenye-Hodoš in Verica-Čepinci) na slovensko-madžarski meji, ki delujeta s posebnimi pravili. Mejni prehod Verica-Čepinci je odprt od 7. ure zjutraj do 19. ure zvečer.

Takoj potem, ko je Madžarska zaprla večino svojih mejnih prehodov za tuje državljane, smo se zavedli, da sta na madžarsko-slovenski meji ostala odprta dva mejna prehoda na območju Zalske županije in nobeden v Železni županiji oziroma na območju, kjer živi slovenska skupnost na Madžarskem. Čez nekaj časa je oblast uvidela, da je na obmejnih območjih precej dnevni migrantov, zato je drugega za drugim začela odpirati nadaljnje prehode na slovaško-madžarski in romunsko-madžarski meji.

Po zaslugi generalne konzulke v Monoštru **Metke Lajnsček** so začeli delovati »diplomat-

zunanje zadeve R Slovenije **Anže Logar** in madžarski zunanji minister **Péter Szijjártó** 31. marca po telefonu dogovorila, da se odzo-

Bivši predsednik ZSM **Jože Hirnők** je časopis *Porabje* prevzel na ponovno odprtem prehodu Verica-Čepinci, saj do Sobotne ni mogel

veta pobudam za olajšano prehajanje meje prebivalcem v obmejnem pasu.

V ta namen sta se dogovorila o odprtju dodatnih prehodov Hodoš-Bajánsenye in Čepinci-Verica. Zlasti slednji naj bi bil velikega pomena za nas, Slovence v Porabju. Toda na

prehodu veljajo enaka pravila kot na prehodih z Avstrijo, kar pomeni, da je odprt predvsem za *dnevne migrante*, (tiste, ki delajo v Sloveniji ali obratno, iz Slovenije na Madžarskem). Zaposlenost v drugi državi se mora dokazati s potrdilom delodajalca. Mejo lahko prečkajo tudi *kmetje dvolastniki*, o tem, da imajo kmetijske površine v lasti ali v najemu v drugi državi, tudi morajo imeti dokazilo.

Ostali madžarski državljani, ki bodo prečkali mejo, pa

bodo po vrnitvi iz Slovenije morali v 14-dnevno samoizolacijo, med njimi tudi mi, Slovenci, ki delamo na delovnih mestih, ki so tesno povezana s Slovenijo. Naj omenim le naš časopis, ki ga tiskamo v Murski Soboti.

Taka so bila pravila ob pisanju tega prispevka (6. aprila), položaj se seveda hitro spreminja, upajmo, da na bolje, in se bodo stroga pravila sčasoma sprostita. Vseeno pa je odprtje prehoda Verica-Čepinci, s katerim smo vsaj simbolično odpravili odrezanost od matice, majhna »zmaga« vseh, ki so si za to prizadevali.

M. Sukič

Foto: Vestnik

Odstranili so fizične prepreke, kar pa seveda ne pomeni, da lahko kdorkoli in kadarkoli prestopi mejo

ski mlini« tudi med Slovenijo in Madžarsko. Slovenska diplomatka je za utemeljitev, zakaj bi morala biti odprta vsaj ena stična točka med Porabjem in Slovenijo, prosila predsednika obeh slovenskih krovnih organizacij, ZSM in DSS, **Andreo Kovács** in **Karla Holca**. V Budimpešti se je na vladnega pooblaščenca za politiko do sosednjih držav, **Ferenca Kalmárja**, obrnila slovenska zagovornica v madžarskem parlamentu **Erika Köleš Kiss**, ki je spomnila tudi na to, da tokratna odrezanost od Slovenije Porabce spominja na najslabša petdeseta leta, na čase železne zavese.

Po vseh posredovanjih sta se ministra za

VELIKONOČNI OKRASI V ŠTEVANOVCIH

Društvo za lepšo vas Števanovci je tudi letos poskrbelo za okrase v središču vasi. Ob avtobusnem postajališču ljudi pozdravljajo veseli (leseni) zajčki in pirhi na simboličnem drevescu. Pirhi (jajca) so prastari simbol plodnosti in rodovitnosti, ki ga najdemo skoraj pri vseh narodih. Rdeče pobarvana jajca simbolizirajo kaplje Jezusove krvi. Prav

tako pomemben simbol so mačice, ki jih blagoslovljajo na cvetno nedeljo. Starejši so bili prepričani, da imajo cvetovi mačice zdravilno moč, zato so posvečene mačice vrgli na ogenj, da bi obvarovali hišo pred nadlogami. V Porabju je bila navada, da so posvečene mačice spomladi nesli na njive, v vsak kot njive piknili mačico in molili za zdrav in obilen pridelek.

LRH

Slovenska zveza pomaga

Sodelavci Slovenske zveze vidijo, ka v tom težkom časi najbolje falijo zaščitne maske (védőmaszk), stere skurok ne moreš kupiti. Neja jih, če pa kakšne najdeš, so tak drage, kak če bi iz zlata bile. Zatok je predsednica zveze **Andrea Kovács** dala pobudo, ka je zveza kupila blago, delavci pa sodelavci Razvojne agencije Slovenska krajina so blago razrezali na falate 20x20, varaška firma je zašila. Maske so se razdelile porabskim familijam s pomočjauv kulturnikov in članov slovenskih kulturnih skupin. En tau mask je Zveza poslala kak pomauč Sloveniji.

Zveza je pomagala porabskim mlajšom tö. Držini iz Sakalovcev, stera ma tri mlajše, steri odijo na Dvojezično osnovno šolo na Gorenjom Seniki, je dala laptop, ka bi se mlajši leko digitalno vključili v včenjé.

MS

Šale iz karantene

Ka pa krčmé?

Mamo dežurne (ügyeletes) apoteke, baute, zobare, doktore za mačke pa pise. Dežurne krčme pa nin nega.

Čidna sí?

Včera sam z ženo šou v bauto. Domou prijdeva, hi-giengsko masko doj vzemeva pa spoj nej moja žena bila.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnők

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF; za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB